HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ואם הביא פסול מפני שהוא שרף. מוהל בעצמו ולא שמן והיכי חשיב כך מתני' בהדי שמנים פסולין דמכל מקום שמן קרי ליה כך פירש בקונטרס וה"ת גריס במתני' ואם הביא כשר [ב] בה]: זריק ליה. כלומר לא היה מוכנו אבל לא זורק ממש דסכין אותו שמקיר את השיער ומעדן את הבשר: שלשה זיתים. פירש בקונטר' ג' פעמים בשנה מלקטין את הזיתים לפי שאין מתבשלין בבת אחת וקשיא דבמס' פאה (פ"א מ"ה) משמע דחייבין בפאה וכל דבר שאין לקיטתו כאחד לא מחייבא בפאה כדאי' בריש כלל גדול (שבת דף קמח.) וממעטו תמיהה דלא נלקטין כולן כאחת אלא בו' שזה מתבשל יותר מזה כדמפרש ואזיל ובערוך [ד] פירש כפירוש הקונטרס דבשלשה זמנים לוקט את הזיתים לפי שאין מתבשלין כולן ביחד ובגמ' דבעי מגרגר תנן או מגלגל תנן פירש בערוך מגרגר תנן כלומר לוקט אחד אחד לאותן המבושלין או מגלגל תנן שעושה להם סימן שלא יתערבו עם אחרים ומניחם על שיתבשלו יפה ויתרככו כגיגה מגולגלת ובמס' עדיות (פ"ד מ"ו) ומייתי לה בפ' קמא דיבמות (דף טו:) תניא של זיתים המגולגלין ובפ' אין מעמידין (ע"ז לט:) זיתי קולסקא המגולגלין פי' [ה] זיתים הנמתקים לאכילה נקראין מגולגלין:

שין

שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות [ו] השני מגרגרו בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה [ז] ראשון טוען בקורה ורבי יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה [ח] והשאר למנחות שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלהו ומנגבו בראש הגג כותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה [ט] ראשון טוען בקורה רבי יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות: גמ' איבעיא להו מגרגרו תנן או מגלגלו תנן תא שמע דתניא שמן זית מזיתו מכאן אמרו [י] זית ראשון מגלגלו בראש הזית וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלין שמן היוצא ממנו זה היה ראשון טען בקורה שמן היוצא ממנו זה היה שני (א) [יא] וחזר ופרק טחן וטען זה היה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות וכן זית שני [יב] וזית שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלה לראש הגג ועושה אותו כמין תמרה עד שיזובו מימיו וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלין ושמן היוצא ממנו זה היה ראשון טען בקורה שמן היוצא ממנו זה היה שני פרק חזר וטחן וטען זה היה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות רבי יהודה אומר לא היה טוחנו בריחים אלא כותשו במכתשת ולא היה טוען בקורה אלא באבנים ולא היה נותנו בסלין אלא לתוך סביבות הסל: יג) הא גופא קשיא כותש מני רבי יהודה היא תוך הסל אתאן לרבנן האי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא: מתני' [יד] הראשון שבראשון אין למעלה הימנו השני שבראשון והראשון שבשני שוין השלישי שבראשון והשני שבשני והראשון שבשלישי שוין השלישי שבשני והשני שבשלישי שוין השלישי שבשלישי אין למטה הימנו: אף [טו] כל המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך מה מנורה שאינה לאכילה טעונה שמן זית זך מנחות שהן לאכילה אינו דין שיטענו שמן זית זך [ה]ת"ל [2]זך כתית למאור ואין זך כתית למנחות: גמ'

מפני שהוא (כ) מוהל שרף. בעצמו ואיכא שמן: לרבי שמעון דמעכיל כי. הוי שמן ואם הביא [ב] פסול [מ]: פטכפא. שקורין בלשון מ"ס: הניח רבי יהודה [אומר] אנפיקינון. דתני במתני' הייבו שמן זית וכו': משיר את השיער. לפי שהוא בוסר ויש בו כח: של ריח רע. שמן שריחו (ג) רע: מתני' שלשה. לקיטות יש בזית שלוקטין אותו בשלש פעמים וכשל לקיטה יש בו שלשה שמנים: הזיתים הראשון. זיתים שלקטן בראשונה: מגרגרו בראש הגג [ב] זיתים. מגיעו להתבשל (ד) דנעשה גרגרין בראש הזית בחילן. עניין אחר מלקטן בראש הזית בגובה שבאילן במקום שהזיתים קודמין להתבשל תמילה מפני שהחמה זורחת שם תדיר. מ"ר ז"ל: וכותש. אותן הגרגרים ונותן הגרגרים: בכותר בכל טועינו בכל טועינו ומעלמו בלא תוקף חוץ לסל והפסולת והשמרים שבשמן נשארין בסל: זה היה שמן ראשון. שבלילקוט חוזר. ולוקח מה שכתב שנאמרו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים שנשארו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים וטוענו בקורה ומה שיולא זה שמן שלישי: מגרגרו בראש הגג. מתבשלין כל אורכן בחילן אלא שוטחן בראש הגג בחמה כדי לרככן כך שמעתי. עניין אחר מרבותינו ז"ל מגרגרו בראש הגג כלומר מלקט זיתים שבראש האילן שאינו בראש הגג כלומר אותן שיכול (ה) לעמוד בראש גגו וטוטן שאותן אין מתבשלין במהרה כמו אותן שבראש הזית והלא דאמר בראש הגג לסימנא קאמר: הזיתים השלישי. לוקט זיתים התחתונות לפי שאין החמה זורחת עליהן תדיר אין מתבשלין יפה כגון בילה מגולגלת (שוקלין פ"ב מ"ו): שמן זיתו. לכתיב בקרא שמן זית זך כתית (שמות ח): מזיתו. שיהיו הזיתים בחילן עד בו [ב] שיהיה בהן (ו) שמן: המנחות. כשעושין אותו גרוגרות: רבי יהודה אומר לא היה עוטנו. זית לאותן אלא (ז) כותשו: כותש. דקתני במתני' מני ר' יהודה היא. תוך הסל דקתני במתני' אתאן לרבנן דבריתא ת"ק דר' [יא] וריך ליה. לאנפקינין דלא [מתניב] ליה שמן כלל: עשיריים מקמלין. רבי שמעון שהרי בן נשיא ועשיר היה קומלו ואוכלו. קמלן עלהן: תניא [ר'] יהודה אומר. שמן המור הוא אנפקינין והוא שמן זית אלא הביא אלים: רבנן. שבבא את הזיתים בתוכן ומלא: ושל שמרים. שמן שיצא מן השמרים כמו שמולישין יין משמרי היין שקורין רי"ש: מתני' שלשה זיתים. אלא פעמים בשנה מלקטין את הזיתים מפני שאין מתבשלין בבת אחת: וכשן שלשה שלשה שמנים. בכל פעם [מוליא] בו שלשה מיני שמנים: הזיתים הראשון. כלומר פעם ראשונה שמלקט: מגרגרו בראש הזית. טוטל ומלקט גרגרין שבראש הזית שהן מבושלין תמלה לפי שהחמה מקדרת עליהן ומבשלן: לתוך הסל. ומסתנן ויולא והכלי תחת הסל שהשמן נופל בו: רבי יהודה אומר סביבות. דופיי הסל נותנו מתוכו והשמן זב דרך הדפנות ונופל לשולי הסל ומשם מסתנן ויולא ומגלא שמן מזוקק שהפסולת והפקטנים נדבקים בדופיי הסל אבל לא יתנם בשולי הסל לפי שמתערב שמן ושמרים ויולאים ומגלא השמן עכור: זה. השמן הזה מתליו מן הבית אלא טוענה נקרא שמן ראשון על פעם זו: טוען בקורה. ר"י אומר באבנים. ולא בקורה שהקורה כבדה ומוליאה את השמרים: חוזר וטען. בריחים את הזיתים שנתחת הקורה וטוען אח"כ בקורה: הראשון למנורה. דבעינן שמן זית זך [שמות מז]: והשני לשר למנחות. כשמלקט בפעם שניה את הזיתים שבראש הגג: מגרגרו בראש הגג. מלקט את הגרגרים הסמוכים לגג דזיתיהם היו אצל גגותיהם ותוחן ומתבשלין בשניה: הראשון. שיצא קודם טעינה כשר למנורה: הזיתים השלישי. מה שמלקט בפעם השלישית אין מתבשלין לעולם כל לרכן אבל שאר הזיתים שנתחת הגג שאין יפה לאיכל שמתפוך בו את הזיתים: עד שילקה. דלעי"ל בלע"ז: ומנגבו בראש הגג. דמתוך שמתפוכו בכלי אחד אלבעה ולבעבוע וחמשה ימים זב מאליו מהן מוהל שאינו יפה לאיכל צריך לנגבו: גמ' מגרגרו תנן. שלוקט גרגיר כאן לפי שעדיין אינו מבושל: או מגלגלו תנן. שמניחו בראש הגג שאין ממנו בלא טעינה: ומכאן אמרו הזיתים הראשון מגלגלו כו' וכותנו לבית הבד. אבל לא לבית הבד ממש עד שיצא שמן הראשון על ידי פלים: פרק. פרקו מבית הבד וטוחנו בריחים וטוענו בבית הבד: זיתי שלישי. לא היה מבושל בחילן מפני שהוא תחת הגג ואין החמה פוגעת בה: כמין תמרה. שעושה [לחמו] כדי רחב מלמטה וקצר מלמעלה: מימיו. מוהל ושרף שיולא ממנו כשדחקו זה את זה במעטן: לא היה עוטנו בריחים. שמוליא את שמריו ועכרו: כותש. דקתני מ"ק בתמתניתין: ר' יהודה היא. בבריתא כותבן בתמתניתין: תוך הסל. דקתני מ"ק בתמתניתין אתאן לרבנן: הלי. תנא קמא דתמתניתין: מתני' שין. מפרש בגמ' [ע"ג] מנחות שהן לאכילה. לאכילת המזבח:

[מ] (והתניא ואם הביא כשר) מפני שהוא שרף אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' חייא הא ר"ש בר רבי דר' חייא זריק ליה ור"ש בר רבי מטבל [ביה] (ליה) [נ]וסימניך עשירים מקמצין: [1]ששה חדשים בשמן המור מאי [2]שמן המור רב הונא בר חייא אמר סטכתא ר' ירמיה בר אבא אמר שמן זית שלא הביא שליש: תניא [3](נמי הכי) רבי יהודה אומר [4]אנפקנון שמן זית שלא הביא שליש למה סכין אותו שמשיר את השיער ומעדן את הבשר: אין מביאין מן הגרגרין שנשרו במים: תנו רבנן [5]שמן זית בבוש שלוק שרוי ושל שמרים ושל ריח רע לא יביא ואם הביא פסול בעי רבה [6]הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום כיון דפסול בבעל מום דמי או דלמא אין בעל מום אלא בבהמה [7]תיקו: מתני' [8]שלשה זיתים [9]הן ובהן שלשה שלשה שמנים הזית הראשון מגרגרו בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל ר' יהודה אומר סביבות הסל זה [10]ראשון [חזר] וטוען בקורה ר' יהודה אומר באבנים זה

[נ] בה]: פטכפא. שקורין בלשון מ"ס: הניח רבי יהודה [אומר] אנפיקינון. דתני במתני' הייבו שמן זית וכו': משיר את השיער. לפי שהוא בוסר ויש בו כח: של ריח רע. שמן שריחו (ג) רע: מתני' שלשה. לקיטות יש בזית שלוקטין אותו בשלש פעמים וכשל לקיטה יש בו שלשה שמנים: הזיתים הראשון. זיתים שלקטן בראשונה: מגרגרו בראש הגג [ב] זיתים. מגיעו להתבשל (ד) דנעשה גרגרין בראש הזית בחילן. עניין אחר מלקטן בראש הזית בגובה שבאילן במקום שהזיתים קודמין להתבשל תמילה מפני שהחמה זורחת שם תדיר. מ"ר ז"ל: וכותש. אותן הגרגרים ונותן הגרגרים: בכותר בכל טועינו בכל טועינו ומעלמו בלא תוקף חוץ לסל והפסולת והשמרים שבשמן נשארין בסל: זה היה שמן ראשון. שבלילקוט חוזר. ולוקח מה שכתב שנאמרו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים שנשארו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים וטוענו בקורה ומה שיולא זה שמן שלישי: מגרגרו בראש הגג. מתבשלין כל אורכן בחילן אלא שוטחן בראש הגג בחמה כדי לרככן כך שמעתי. עניין אחר מרבותינו ז"ל מגרגרו בראש הגג כלומר מלקט זיתים שבראש האילן שאינו בראש הגג כלומר אותן שיכול (ה) לעמוד בראש גגו וטוטן שאותן אין מתבשלין במהרה כמו אותן שבראש הזית והלא דאמר בראש הגג לסימנא קאמר: הזיתים השלישי. לוקט זיתים התחתונות לפי שאין החמה זורחת עליהן תדיר אין מתבשלין יפה כגון בילה מגולגלת (שוקלין פ"ב מ"ו): שמן זיתו. לכתיב בקרא שמן זית זך כתית (שמות ח): מזיתו. שיהיו הזיתים בחילן עד בו [ב] שיהיה בהן (ו) שמן: המנחות. כשעושין אותו גרוגרות: רבי יהודה אומר לא היה עוטנו. זית לאותן אלא (ז) כותשו: כותש. דקתני במתני' מני ר' יהודה היא. תוך הסל דקתני במתני' אתאן לרבנן דבריתא ת"ק דר' [יא] וריך ליה. לאנפקינין דלא [מתניב] ליה שמן כלל: עשיריים מקמלין. רבי שמעון שהרי בן נשיא ועשיר היה קומלו ואוכלו. קמלן עלהן: תניא [ר'] יהודה אומר. שמן המור הוא אנפקינין והוא שמן זית שלא הביא שליש: רבנן. שבבא את הזיתים בתוכן ומלא: ושל שמרים. שמן שיצא מן השמרים כמו שמולישין יין משמרי היין שקורין רי"ש: מתני' שלשה זיתים. אלא פעמים בשנה מלקטין את הזיתים מפני שאין מתבשלין בבת אחת: וכשן שלשה שלשה שמנים. בכל פעם [מוליא] בו שלשה מיני שמנים: הזיתים הראשון. כלומר פעם ראשונה שמלקט: מגרגרו בראש הזית. טוטל ומלקט גרגרין שבראש הזית שהן מבושלין תמלה לפי שהחמה מקדרת עליהן ומבשלן: לתוך הסל. ומסתנן ויולא והכלי תחת הסל שהשמן נופל בו: רבי יהודה אומר סביבות. דופיי הסל נותנו מתוכו והשמן זב דרך הדפנות ונופל לשולי הסל ומשם מסתנן ויולא ומגלא שמן מזוקק שהפסולת והפקטנים נדבקים בדופיי הסל אבל לא יתנם בשולי הסל לפי שמתערב שמן ושמרים ויולאים ומגלא השמן עכור: זה. השמן הזה מתליו מן הבית אלא טוענה נקרא שמן ראשון על פעם זו: טוען בקורה. ר"י אומר באבנים. ולא בקורה שהקורה כבדה ומוליאה את השמרים: חוזר וטען. בריחים את הזיתים שנתחת הקורה וטוען אח"כ בקורה: הראשון למנורה. דבעינן שמן זית זך [שמות מז]: והשני לשר למנחות. כשמלקט בפעם שניה את הזיתים שבראש הגג: מגרגרו בראש הגג. מלקט את הגרגרים הסמוכים לגג דזיתיהם היו אצל גגותיהם ותוחן ומתבשלין בשניה: הראשון. שיצא קודם טעינה כשר למנורה: הזיתים השלישי. מה שמלקט בפעם השלישית אין מתבשלין לעולם כל לרכן אבל שאר הזיתים שנתחת הגג שאין יפה לאיכל שמתפוך בו את הזיתים: עד שילקה. דלעי"ל בלע"ז: ומנגבו בראש הגג. דמתוך שמתפוכו בכלי אחד אלבעה ולבעבוע וחמשה ימים זב מאליו מהן מוהל שאינו יפה לאיכל צריך לנגבו: גמ' מגרגרו תנן. שלוקט גרגיר כאן לפי שעדיין אינו מבושל: או מגלגלו תנן. שמניחו בראש הגג שאין ממנו בלא טעינה: ומכאן אמרו הזיתים הראשון מגלגלו כו' וכותנו לבית הבד. אבל לא לבית הבד ממש עד שיצא שמן הראשון על ידי פלים: פרק. פרקו מבית הבד וטוחנו בריחים וטוענו בבית הבד: זיתי שלישי. לא היה מבושל בחילן מפני שהוא תחת הגג ואין החמה פוגעת בה: כמין תמרה. שעושה [לחמו] כדי רחב מלמטה וקצר מלמעלה: מימיו. מוהל ושרף שיולא ממנו כשדחקו זה את זה במעטן: לא היה עוטנו בריחים. שמוליא את שמריו ועכרו: כותש. דקתני מ"ק בתמתניתין: ר' יהודה היא. בבריתא כותבן בתמתניתין: תוך הסל. דקתני מ"ק בתמתניתין אתאן לרבנן: הלי. תנא קמא דתמתניתין: מתני' שין. מפרש בגמ' [ע"ג] מנחות שהן לאכילה. לאכילת המזבח:

מפני שהוא (כ) מוהל שרף. בעצמו ואיכא שמן: לרבי שמעון דמעכיל כי. הוי שמן ואם הביא [ב] פסול [מ]: פטכפא. שקורין בלשון מ"ס: הניח רבי יהודה [אומר] אנפיקינון. דתני במתני' הייבו שמן זית וכו': משיר את השיער. לפי שהוא בוסר ויש בו כח: של ריח רע. שמן שריחו (ג) רע: מתני' שלשה. לקיטות יש בזית שלוקטין אותו בשלש פעמים וכשל לקיטה יש בו שלשה שמנים: הזיתים הראשון. זיתים שלקטן בראשונה: מגרגרו בראש הגג [ב] זיתים. מגיעו להתבשל (ד) דנעשה גרגרין בראש הזית בחילן. עניין אחר מלקטן בראש הזית בגובה שבאילן במקום שהזיתים קודמין להתבשל תמילה מפני שהחמה זורחת שם תדיר. מ"ר ז"ל: וכותש. אותן הגרגרים ונותן הגרגרים: בכותר בכל טועינו בכל טועינו ומעלמו בלא תוקף חוץ לסל והפסולת והשמרים שבשמן נשארין בסל: זה היה שמן ראשון. שבלילקוט חוזר. ולוקח מה שכתב שנאמרו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים שנשארו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים וטוענו בקורה ומה שיולא זה שמן שלישי: מגרגרו בראש הגג. מתבשלין כל אורכן בחילן אלא שוטחן בראש הגג בחמה כדי לרככן כך שמעתי. עניין אחר מרבותינו ז"ל מגרגרו בראש הגג כלומר מלקט זיתים שבראש האילן שאינו בראש הגג כלומר אותן שיכול (ה) לעמוד בראש גגו וטוטן שאותן אין מתבשלין במהרה כמו אותן שבראש הזית והלא דאמר בראש הגג לסימנא קאמר: הזיתים השלישי. לוקט זיתים התחתונות לפי שאין החמה זורחת עליהן תדיר אין מתבשלין יפה כגון בילה מגולגלת (שוקלין פ"ב מ"ו): שמן זיתו. לכתיב בקרא שמן זית זך כתית (שמות ח): מזיתו. שיהיו הזיתים בחילן עד בו [ב] שיהיה בהן (ו) שמן: המנחות. כשעושין אותו גרוגרות: רבי יהודה אומר לא היה עוטנו. זית לאותן אלא (ז) כותשו: כותש. דקתני במתני' מני ר' יהודה היא. תוך הסל דקתני במתני' אתאן לרבנן דבריתא ת"ק דר' [יא] וריך ליה. לאנפקינין דלא [מתניב] ליה שמן כלל: עשיריים מקמלין. רבי שמעון שהרי בן נשיא ועשיר היה קומלו ואוכלו. קמלן עלהן: תניא [ר'] יהודה אומר. שמן המור הוא אנפקינין והוא שמן זית שלא הביא שליש: רבנן. שבבא את הזיתים בתוכן ומלא: ושל שמרים. שמן שיצא מן השמרים כמו שמולישין יין משמרי היין שקורין רי"ש: מתני' שלשה זיתים. אלא פעמים בשנה מלקטין את הזיתים מפני שאין מתבשלין בבת אחת: וכשן שלשה שלשה שמנים. בכל פעם [מוליא] בו שלשה מיני שמנים: הזיתים הראשון. כלומר פעם ראשונה שמלקט: מגרגרו בראש הזית. טוטל ומלקט גרגרין שבראש הזית שהן מבושלין תמלה לפי שהחמה מקדרת עליהן ומבשלן: לתוך הסל. ומסתנן ויולא והכלי תחת הסל שהשמן נופל בו: רבי יהודה אומר סביבות. דופיי הסל נותנו מתוכו והשמן זב דרך הדפנות ונופל לשולי הסל ומשם מסתנן ויולא ומגלא שמן מזוקק שהפסולת והפקטנים נדבקים בדופיי הסל אבל לא יתנם בשולי הסל לפי שמתערב שמן ושמרים ויולאים ומגלא השמן עכור: זה. השמן הזה מתליו מן הבית אלא טוענה נקרא שמן ראשון על פעם זו: טוען בקורה. ר"י אומר באבנים. ולא בקורה שהקורה כבדה ומוליאה את השמרים: חוזר וטען. בריחים את הזיתים שנתחת הקורה וטוען אח"כ בקורה: הראשון למנורה. דבעינן שמן זית זך [שמות מז]: והשני לשר למנחות. כשמלקט בפעם שניה את הזיתים שבראש הגג: מגרגרו בראש הגג. מלקט את הגרגרים הסמוכים לגג דזיתיהם היו אצל גגותיהם ותוחן ומתבשלין בשניה: הראשון. שיצא קודם טעינה כשר למנורה: הזיתים השלישי. מה שמלקט בפעם השלישית אין מתבשלין לעולם כל לרכן אבל שאר הזיתים שנתחת הגג שאין יפה לאיכל שמתפוך בו את הזיתים: עד שילקה. דלעי"ל בלע"ז: ומנגבו בראש הגג. דמתוך שמתפוכו בכלי אחד אלבעה ולבעבוע וחמשה ימים זב מאליו מהן מוהל שאינו יפה לאיכל צריך לנגבו: גמ' מגרגרו תנן. שלוקט גרגיר כאן לפי שעדיין אינו מבושל: או מגלגלו תנן. שמניחו בראש הגג שאין ממנו בלא טעינה: ומכאן אמרו הזיתים הראשון מגלגלו כו' וכותנו לבית הבד. אבל לא לבית הבד ממש עד שיצא שמן הראשון על ידי פלים: פרק. פרקו מבית הבד וטוחנו בריחים וטוענו בבית הבד: זיתי שלישי. לא היה מבושל בחילן מפני שהוא תחת הגג ואין החמה פוגעת בה: כמין תמרה. שעושה [לחמו] כדי רחב מלמטה וקצר מלמעלה: מימיו. מוהל ושרף שיולא ממנו כשדחקו זה את זה במעטן: לא היה עוטנו בריחים. שמוליא את שמריו ועכרו: כותש. דקתני מ"ק בתמתניתין: ר' יהודה היא. בבריתא כותבן בתמתניתין: תוך הסל. דקתני מ"ק בתמתניתין אתאן לרבנן: הלי. תנא קמא דתמתניתין: מתני' שין. מפרש בגמ' [ע"ג] מנחות שהן לאכילה. לאכילת המזבח:

ואם הביא פסול מפני שהוא שרף. מוהל בעצמו ולא שמן והיכי חשיב כך מתני' בהדי שמנים פסולין דמכל מקום שמן קרי ליה כך פירש בקונטרס וה"ת גריס במתני' ואם הביא כשר [ב] בה]: זריק ליה. כלומר לא היה מוכנו אבל לא זורק ממש דסכין אותו שמקיר את השיער ומעדן את הבשר: שלשה זיתים. פירש בקונטר' ג' פעמים בשנה מלקטין את הזיתים לפי שאין מתבשלין בבת אחת וקשיא דבמס' פאה (פ"א מ"ה) משמע דחייבין בפאה וכל דבר שאין לקיטתו כאחד לא מחייבא בפאה כדאי' בריש כלל גדול (שבת דף קמח.) וממעטו תמיהה דלא נלקטין כולן כאחת אלא בו' שזה מתבשל יותר מזה כדמפרש ואזיל ובערוך [ד] פירש כפירוש הקונטרס דבשלשה זמנים לוקט את הזיתים לפי שאין מתבשלין כולן ביחד ובגמ' דבעי מגרגר תנן או מגלגל תנן פירש בערוך מגרגר תנן כלומר לוקט אחד אחד לאותן המבושלין או מגלגל תנן שעושה להם סימן שלא יתערבו עם אחרים ומניחם על שיתבשלו יפה ויתרככו כגיגה מגולגלת ובמס' עדיות (פ"ד מ"ו) ומייתי לה בפ' קמא דיבמות (דף טו:) תניא של זיתים המגולגלין ובפ' אין מעמידין (ע"ז לט:) זיתי קולסקא המגולגלין פי' [ה] זיתים הנמתקים לאכילה נקראין מגולגלין:

שין

שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות [ו] השני מגרגרו בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה [ז] ראשון טוען בקורה ורבי יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה [ח] והשאר למנחות שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלהו ומנגבו בראש הגג כותש ונותן לתוך הסל רבי יהודה אומר סביבות הסל זה [ט] ראשון טוען בקורה רבי יהודה אומר באבנים זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות: גמ' איבעיא להו מגרגרו תנן או מגלגלו תנן תא שמע דתניא שמן זית מזיתו מכאן אמרו [י] זית ראשון מגלגלו בראש הזית וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלין שמן היוצא ממנו זה היה ראשון טען בקורה שמן היוצא ממנו זה היה שני (א) [יא] וחזר ופרק טחן וטען זה היה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות וכן זית שני [יב] וזית שלישי עוטנו בבית הבד עד שילקה ומעלה לראש הגג ועושה אותו כמין תמרה עד שיזובו מימיו וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחים ונותנו בסלין ושמן היוצא ממנו זה היה ראשון טען בקורה שמן היוצא ממנו זה היה שני פרק חזר וטחן וטען זה היה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות רבי יהודה אומר לא היה טוחנו בריחים אלא כותשו במכתשת ולא היה טוען בקורה אלא באבנים ולא היה נותנו בסלין אלא לתוך סביבות הסל: יג) הא גופא קשיא כותש מני רבי יהודה היא תוך הסל אתאן לרבנן האי תנא סבר לה כותיה בחדא ופליג עליה בחדא: מתני' [יד] הראשון שבראשון אין למעלה הימנו השני שבראשון והראשון שבשני שוין השלישי שבראשון והשני שבשני והראשון שבשלישי שוין השלישי שבשני והשני שבשלישי שוין השלישי שבשלישי אין למטה הימנו: אף [טו] כל המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך מה מנורה שאינה לאכילה טעונה שמן זית זך מנחות שהן לאכילה אינו דין שיטענו שמן זית זך [ה]ת"ל [2]זך כתית למאור ואין זך כתית למנחות: גמ'

מפני שהוא (כ) מוהל שרף. בעצמו ואיכא שמן: לרבי שמעון דמעכיל כי. הוי שמן ואם הביא [ב] פסול [מ]: פטכפא. שקורין בלשון מ"ס: הניח רבי יהודה [אומר] אנפיקינון. דתני במתני' הייבו שמן זית וכו': משיר את השיער. לפי שהוא בוסר ויש בו כח: של ריח רע. שמן שריחו (ג) רע: מתני' שלשה. לקיטות יש בזית שלוקטין אותו בשלש פעמים וכשל לקיטה יש בו שלשה שמנים: הזיתים הראשון. זיתים שלקטן בראשונה: מגרגרו בראש הגג [ב] זיתים. מגיעו להתבשל (ד) דנעשה גרגרין בראש הזית בחילן. עניין אחר מלקטן בראש הזית בגובה שבאילן במקום שהזיתים קודמין להתבשל תמילה מפני שהחמה זורחת שם תדיר. מ"ר ז"ל: וכותש. אותן הגרגרים ונותן הגרגרים: בכותר בכל טועינו בכל טועינו ומעלמו בלא תוקף חוץ לסל והפסולת והשמרים שבשמן נשארין בסל: זה היה שמן ראשון. שבלילקוט חוזר. ולוקח מה שכתב שנאמרו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים שנשארו בכל טועינו בקורת בית הבד ומולית שמנו מה שהוא יולא עכשיו זהו שמן [יח] שני: רבי יהודה אומר. לא היה טועינו בקורה לפי שהיה טוענו [יט] ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טועינו ומה שיולא עכשיו זה היה שמן שני: חוזר וטען. הגרגרים וטוענו בקורה ומה שיולא זה שמן שלישי: מגרגרו בראש הגג. מתבשלין כל אורכן בחילן אלא שוטחן בראש הגג בחמה כדי לרככן כך שמעתי. עניין אחר מרבותינו ז"ל מגרגרו בראש הגג כלומר מלקט זיתים שבראש האילן שאינו בראש הגג כלומר אותן שיכול (ה) לעמוד בראש גגו וטוטן שאותן אין מתבשלין במהרה כמו אותן שבראש הזית והלא דאמר בראש הגג לסימנא קאמר: הזיתים השלישי. לוקט זיתים התחתונות לפי שאין החמה זורחת עליהן תדיר אין מתבשלין יפה כגון בילה מגולגלת (שוקלין פ"ב מ"ו): שמן זיתו. לכתיב בקרא שמן זית זך כתית (שמות ח): מזיתו. שיהיו הזיתים בחילן עד בו [ב] שיהיה בהן (ו) שמן: המנחות. כשעושין אותו גרוגרות: רבי יהודה אומר לא היה עוטנו. זית לאותן אלא (ז) כותשו: כותש. דקתני במתני' מני ר' יהודה היא. תוך הסל דקתני במתני' אתאן לרבנן דבריתא ת"ק דר' [יא] וריך ליה. לאנפקינין דלא [מתניב] ליה שמן כלל: עשיריים מקמלין. רבי שמעון שהרי בן נשיא ועשיר היה קומלו ואוכלו. קמלן עלהן: תניא [ר'] יהודה אומר. שמן המור הוא אנפקינין והוא שמן זית שלא הביא שליש: רבנן. שבבא את הזיתים בתוכן ומלא: ושל שמרים. שמן שיצא מן השמרים כמו שמולישין יין משמרי היין שקורין רי"ש: מתני' שלשה זיתים. אלא פעמים בשנה מלקטין את הזיתים מפני שאין מתבשלין בבת אחת: וכשן שלשה שלשה שמנים. בכל פעם [מוליא] בו שלשה מיני שמנים: הזיתים הראשון. כלומר פעם ראשונה שמלקט: מגרגרו בראש הזית. טוטל ומלקט גרגרין שבראש הזית שהן מבושלין תמלה לפי שהחמה מקדרת עליהן ומבשלן: לתוך הסל. ומסתנן ויולא והכלי תחת הסל שהשמן נופל בו: רבי יהודה אומר סביבות. דופיי הסל נותנו מתוכו והשמן זב דרך הדפנות ונופל לשולי הסל ומשם מסתנן ויולא ומגלא שמן מזוקק שהפסולת והפקטנים נדבקים בדופיי הסל אבל לא יתנם בשולי הסל לפי שמתערב שמן ושמרים ויולאים ומגלא השמן עכור: זה. השמן הזה מתליו מן הבית אלא טוענה נקרא שמן ראשון על פעם זו: טוען בקורה. ר"י אומר באבנים. ולא בקורה שהקורה כבדה ומוליאה את השמרים: חוזר וטען. בריחים את הזיתים שנתחת הקורה וטוען אח"כ בקורה: הראשון למנורה. דבעינן שמן זית זך [שמות מז]: והשני לשר למנחות. כשמלקט בפעם שניה את הזיתים שבראש הגג: מגרגרו בראש הגג. מלקט את הגרגרים הסמוכים לגג דזיתיהם היו אצל גגותיהם ותוחן ומתבשלין בשניה: הראשון. שיצא קודם טעינה כשר למנורה: הזיתים השלישי. מה שמלקט בפעם השלישית אין מתבשלין לעולם כל לרכן אבל שאר הזיתים שנתחת הגג שאין יפה לאיכל שמתפוך בו את הזיתים: עד שילקה. דלעי"ל בלע"ז: ומנגבו בראש הגג. דמתוך שמתפוכו בכלי אחד אלבעה ולבעבוע וחמשה ימים זב מאליו מהן מוהל שאינו יפה לאיכל צריך לנגבו: גמ' מגרגרו תנן. שלוקט גרגיר כאן לפי שעדיין אינו מבושל: או מגלגלו תנן. שמניחו בראש הגג שאין ממנו בלא טעינה: ומכאן אמרו הזיתים הראשון מגלגלו כו' וכותנו לבית הבד. אבל לא לבית הבד ממש עד שיצא שמן הראשון על ידי פלים: פרק. פרקו מבית הבד וטוחנו בריחים וטוענו בבית הבד: זיתי שלישי. לא היה מבושל בחילן מפני שהוא תחת הגג ואין החמה פוגעת בה: כמין תמרה. שעושה [לחמו] כדי רחב מלמטה וקצר מלמעלה: מימיו. מוהל ושרף שיולא ממנו כשדחקו זה את זה במעטן: לא היה עוטנו בריחים. שמוליא את שמריו ועכרו: כותש. דקתני מ"ק בתמתניתין: ר' יהודה היא. בבריתא כותבן בתמתניתין: תוך הסל. דקתני מ"ק בתמתניתין אתאן לרבנן: הלי. תנא קמא דתמתניתין: מתני' שין. מפרש בגמ' [ע"ג] מנחות שהן לאכילה. לאכילת המזבח:

תורה אור השלם

1. וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא אֶל ה